

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Quibus Totum Hominis Christiani Officium Explicatur; Quídq̄ue is fugere,
quid agere debeat, quàm exactissimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindelicorum, Anno M.DCCXII.

VD18 90637038

Discursus I. De Verbi divini, seu Concionum audiendarum necessitate.
Conciones sacras esse instrumentum à Deo electum ad restaurandum in
Christianorum quolibet illud ipsum, quod originatiæ noxæ culpâ ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51633)

DISCURSUS I.

*De verbi Divini, seu Concionum sacrarum
audiendarum necessitate.*

Itum est aliquibus, Ursam, cum catulos informes pariat, eos subinde linguâ lambendo formare, atque ita perficere opus suum, antea inchoatum potius, quam absolutum. Si ita res se haberet, dicerem, DEUM voluisse nobis proponere imaginem eorum, quæ sacræ Conciones in animis nostris efficiunt. Nascitur homo ad vivendum vitâ Gratiæ in sacro Baptismi lavacro: malè tamen affectus, malèque formatus, ob perduellis concupiscentiæ fomitem, in eo regnantis, & naturæ destructæ perturbationem. Quid facit proinde Sancta Ecclesia, non contenta partu, quamvis nobili & extimio: En, Sacerdotum linguâ paulatim efformat opus nondum suis numeris absolutum, & destruendo *hominem* veterem, Adami imaginem, elaborat hominem novum, imaginem Christi JESU: atque ita bis Mater efficitur filiorum suorum: Mater in primo partu, qui actu uno absolvitur, infantis scilicet ablutione: Mater in secundo, qui non nisi cum vita finitur, institutione inquam; id quod nobis

R. P. Segners Christ. Instr. Tom. I.

ipsa identidem in memoriam revocat illis Apostoli verbis. *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.* Arque hinc nascitur communis illa necessitas, audiendi verbum DEI, seu Conciones & Hortationes: hæc siquidem instrumentum sunt à DEO electum, ad reparandum in nobis id, quod culpæ maleficio destructum est. Consideremus proinde Carissimi, utrumque, malum inquam, & ejus remedium. Malum, quod parit noxa; remedium, quo illi medentur Conciones; ut vos paretis animos ad libenter audienda, quæcunque vos in diversis familiaribus dissertationibus, seu discursibus docere constitui: neque enim arbitrarium vobis, sed necessarium est illa sine tædio audire salutaria monita, quibus Divinæ Providentiæ uti placuit ad salutem animarum vestrarum. Ita monet Jacobus Apostolus: *Cum mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest salvare animas vestras.* DEI verbum rami instar est alteri trunco insiti, qui præparat nos ad vitæ æternæ fructus ferendos. Sed non inhærescit ramus trunco, si hic illum patienter non recipit. Aggrediamur nunc, si ita placet, primum è

Gal. 4.
19.

Jac. 1. 21

A

pun-

DISCURSUS PRIMUS

2
punctis propositis, malum inquam,
quod peccatum in nobis efficit.

I.

II. Dei providentia, in fingendo homine, id spectavit, ut Mundum formaret, parvum quidem, sed vel ipso Mundo magno admirabiliorem, conjungendo non jam cælum & terram, sed Spiritum, ac Corpus, patres nimirum à se invicem dissidentes; illam cæli genitricem, hanc brutis affinem. Peccatum autem, opponendo se cunctis Dei moliminibus, tam mirandum opus planè penitusque pervertit, faciendo ut in nobis Terra præsit Cælo, Corpus imperet, Anima serviat. Nemo non hominum hanc rerum perturbationem experitur; cum in se sentiat alienationem ab omni piarum actionum genere, pugnam & renitentiam contra omne, quod nos divina lex jubet. Scio, quia

Rom. 7.
18. *non habitat in me, hoc est in carne mea, bonum.* S. Pauli verba sunt, miseram, hanc & acerbam sortem experti. Et quamvis Servator noster ad curandum in nobis tam grave malum, balneum nobis divini sui Sanguinis in Baptismi Sacramento paravit, animum tamen ad hoc advertere oportet, quòd hoc lavacro non ex toto sanemur; cum in nobis, etiam eo ablutis, prava illa ad malè agendum inclinatio perseveret, quam peccati fomitem appellamus.

III. Puerulum cogitare, qui ludibundus per viam incedat, & fallente vestigio cœnosam in lacunam miserè prolabatur. In casu hoc duo observanda sunt; mala habitudo, quæ corpus prolapsi afficit; & sordes, quas cœnum aspergit. Mater clamore &

ejularibus filii excita accurrit; humo attollit, sic est, & absterfo cœno vestem aliam injicit. Sed ea re omne malum non emendatur; tam enim puer languido adhuc & afflato ex lapsu est corpore, ut ne movere se quidem, sine molestia possit, & tot ferè eundo gemitus, quot passus numeret. Sic & natura nostra, prolapsa cum Adamo, ejus vicio in peccati lutum incidit. Accurrit Mater nostra sancta Ecclesia, & nostrum quemlibet sacri Lavacri ope attollit, & non cœnum tantum abstergit, peccati in anima sordes, sed splendidissima etiam Gratiæ veste induit. Nec tamen ea re totum reparatur, quod casu illatum est, damnum: sentiunt enim omnes facultates nostræ prolapsionis hujus mala, Intellectus maximè rerum ignorantiam; Voluntas verò in malum propensionem. Consideremus utramque, ut mali magnitudine perspecta, tanto promptius media illi curando amplectamur.

IV. Narrat S. Clemens, Divum ^{lib. 1. Re} Petrum Mundum hunc comparare ^{cogn.} solitum cum domo fumo plena, in qua qui habitat, nec quod extra illam, nec quod intra illam est, videt. Perinde rudes sumus in pernoscendis, quæ hanc ad vitam pertinent, ac in iis, quæ ad alteram. Magna æstimamus, & bona & mala hujus temporis; quia ante oculos nobis proximè obversantur. Parva æstimamus bona & mala vitæ alterius, quia longius à nostris sensibus remota sunt: errore non absimili illi, quo mare intuentibus nigra videntur undæ, quæ distant longius; candidæ illæ, quæ extremo in litore deambulantium pedes ^{Aristo} ^{3. q. 1} ^{Probl.} ^{ar. 2} ^{scilicet. 23} ^{3.} ^{lam. q. 20.}

2. C
3. 5

S. Th
2. q. 1
ar. 2
3.

lambunt. Nec tamen velim existime-
tis deplorare me naturalem aliquam
Inscitiam, & congenitam tarditatem,
quâ Mortalium plerique laborant. Hæc
me parùm cruciat. Quæ circa terram
hæret nebula, in nubes non cogitur,
nec solem eripit: illa serenum mutat
in turbidum, quæ sursum ascendit. Il-
la mihi Inscientia, illa hebetudo dolet,
quæ circa illa est: in quibus animæ sa-
lus agitur, circa quam tam sumus sto-
lidi, ut ne cogitare aliquid salutare
possimus. *Non sumus sufficientes cogi-
tare aliquid à nobis, quasi ex nobis.* Mi-
rum dictu! Nihil est facilius quàm ali-
quid cogitare. Tam fecunda mens no-
stra est, ut momento unico alias aliàs-
que cogitationes concipiat. Ubi tamen
de felicitate nostra æterna agitur, ne u-
nicam quidem formare possumus; nisi
Deus, auxilio, quod intra naturæ ordi-
nem promptum semper parùmque
est, non contentus Gratiæ suæ luce con-
genitas tenebras dispellat. Non malè
in rerum, quæ intra naturæ ordinem
sunt, cognitione quis cum terro & ni-
tido speculo Intellectum contulerit;
tam facilè in se exprimit imagines re-
rum, quæ obijciuntur. Sed in eorum,
quæ supra naturam sunt, agnitione si-
milis est speculo offuscato, cujus fuligi-
nem si Deus non absterferit, ne unam
quidem earum ex ordine fingere po-
terit.

V. Hæc tamen lapsæ naturæ Insci-
entia malorum ejus minimum est:

*S. Tb. 1. Natura enim humana si rectè Angeli-
3 q. 205. cus sensit, magis corrupta est per pecca-
ar. 2. ad ium. quoad appetitum boni quàm quoad
3. cognitionem veri. Major est plaga, quàm*

Voluntas sauciata est, adèd quidem,
ut nonnunquam optabile sit, mentem
habere obtusam, cum aliunde volun-
tate sumus tam perversa. Sapienter *Plin. 14
natura Aspidi oculos debiles tribuit, 8. c. 22.*
nec illos in fronte, ut homini, sed ex
temporum utroque latere; ut ita mi-
nùs veneno suo iis nocere possit, quos
obvios habet. Sic non parùm nobis
commodat illa vel ignorantia, vel ob-
scura notitia, quæ ceteroquin tam gra-
ve supplicium est. Hinc colligere li-
cet, quantum malum sit voluntatis no-
stræ pravitas, cui comparatæ tenebræ
oprabiles sunt. Idque tanto magis,
quòd voluntas Appetitui quodam ve-
lut fœdere juncta, rebellis hujus servæ
vires vehementer auget; eà omnino ra-
tione, quâ seditiosæ plebeculæ vires
Nobilium accessione plurimum cref-
cunt. Atque hoc voluntatis pravæ cum
indomitis facultatibus animalibus fœ-
dus, tyrannidem subinde illam consti-
tuit, quàm S. Paulus peccati legem dixit.
*Video aliam legem in membris meis re-
pugnantem legi mentis meæ: legem vi-
vam, non mortuam, quæ idcirco non
suadet ratiùm, sed vi adhibita propè
cogit: Captivantem me in lege peccati,
quæ est in membris meis: legem tam fal-
lere doctam, ut majori se amore ab iis
amari faciat, quos tractat inhumani-
tatis; verbo legem, quæ toties inducit
hominem, ut sanctissimam Dei legem
violat, constituendo se Idolum, Amo-
ris proprii manu, ut S. Augustinus lo-
quitur, supra DEI contemptum, ere-
ctum.*

VI. Hoc est debitum à primo Pa-
rente nostro Adamo hereditatis instar

nobis relictum. Pessimum autem est, quòd ad hanc tam magnam sortem principalem de nostro nos longè plurimum addamus, iis noxis, quas nulla non die admittimus. *Ille, S. Joannis Chryostomi verba sunt, Ille initium induxit debiti, nos finis auximus posterioribus peccatis.* Atque hic observare vos velim, Dilectissimi, quòd vis peccatum à nobis admissum, ita affirmantibus Sanctis Patribus, proportionem quadam ejusdem omnino perturbationis causam esse, cujus in tota natura humana causa fuit peccatum à primo parente admissum. Atque hinc est, quòd, cum is, qui peccat, nullo non die admissis novis delictis augeat vires pravae propensionis, identidem etiam res suas deteriore loco esse faciat. Hæc porro prava propensio ut nascitur ex delictis jam perpetratis, ita prælagit complura etiam deinceps perpetranda. Ratio ejus rei est, quia augeat tenebras nostræ ignorantia, sic nos exoculando, ut in ipso meridie Sanctæ nostræ Fidei agenda non pervideamus. *Impegimus meridie, quasi in tenebris.* Et verò, an non quotidiana id vos docet experientia? Non desunt complures à Christianorum numero, qui etsi credant, esse æterna Inferorum supplicia, & vel unicum peccatum gravius admissum, sufficere, ut in igneum illum carcerem nunquam exituri conjiciantur; eà tamen sunt præfidentia, ut non horreant, assiduo peccatis obnoxii vivere. miris que eos vitæ sceleratæ pudeat, quàm insonas Mahometi cultores; quin eò nonnunquam delibuntur infamæ, ut æternos rogos imitantibus responde-

ant: *Patientia! fiat quod Deus vult.* Prò dementiam! Estne invenire unum aliquem, qui in ipsa densissima Infidelitatis nocte minus videat, quàm ejusmodi Christianus in Fidei suæ meridie? Quod autem horrorem augeat, istud est, quòd ita respondeant homines ceteroquin hæud quaquam stolidi: unde illis amentibus mihi persimiles videntur, qui uno tantum certo in genere delirant; & idcirco, cum aliis de rebus agendum est, prudenter differunt: ubi autem illius generis mentio inciderit, circa quod læsi sunt, miris statim modis ineptiunt. Videte hominem, in rebus emendis, vendendis, permutandis solertem; in familia, & re domestica procuranda industrium, in periculis providendis & evitandis cautum: hic ipse, tam in animæ suæ negotiis est ignavus & incurius, ut nullam habere videatur, semper in ijs, quæ ad alteram vitam pertinent, providendis minus oculatus, & in iis negligendis magis stultus.

VII. Ut autem tenebras intellectui peccatum offundit, ita pravas propensiones augendo, voluntatem quoque suis in malis indies magis obfirmat, sic, ut illa, etiam cognita ac perspecta, vitare tamen penſi non habeat, & licet meliora videat probè: que, sequatur tamen deteriora; quæ ipsa fuit causa, ob quam Philosophus Lascivos semiebrio comparavit; licet enim hic, quid fugiendum sit, videat; quia tamen cognitio illa tenuis admodum est & imperfecta, illud non fugit. Ita mutuà, sed valde perniciosà, ope se juvant Voluntas depravata, & intellectus exæcatus ad
damna

Hom. 1.
ad
Neoph.

Psal. 59.
10.

DE NECESSITATE AUDIENDI VERBI DIVINI.

darana gravissima sibi inferenda: Voluntas quidem novarum culparum accessione tenebras Menti offundendo; cæca verò Mens voluntatis obstinationem adaugendo.

VIII. Hæc est infelix cujusvis nostrum conditio, quam debemus partim peccato in quo nascimur, partim peccato, in quo deinceps vivimus, naturæ perversæ pravam assuetudinem adjuvantes. Divina autem Providentiâ, pro sua infinita Bonitate, dum malis nostris mederi vult, & quæ in deterius mutata restaurare ab eo, quod omnium pessimum est, & de quo hæcenus dictum, Initium sumit, illi que curando sacris præcipuè Concionibus utitur, quod secundo loco vobis demonstrare constitui, si porro benevolas aures præbetis.

II.

IX. Et quidem ad tenebras ignorantia quod spectat, nôsse oportet, Deum, si veller, posse nos docere, intus tantum nobis loquendo sicut veteri in Lege Prophetis suis ipse locutus est: sed non hæc ipsi ratio placuit; vult homines per homines docere, præparando eos etiam hoc ipso demissionis actu ad discendum majori cum suo emolumento. Ita videmus, etsi Servator noster Ipsemet cælo descenderit, locutusque sit S. Paulo, ut in salutis semitam eum reduceret, deinceps tamen instituere virum non voluisse, sed instituendum ad Ananiam misisse, è Discipulorum suorum numero unum: ut intelligeremus, medium, quo Deus ad animi nostri tenebras pellendas plerumque utitur, esse Institutionem alienam; quod

quidem medium tam est eum in finem consuetum, ut S. Augustinus existimaverit, aliud non esse, quam tentare Deum, velle ab ipso collustrari, & nolle audire prædicantem. *Non tentemus Deum, Prol. l. i. ut nolimus prædicantem hominem audire. de Doctr. Chr.* En igitur legem generatim Sanctæ Ecclesiæ, & in hac credentium cuilibet, latam: *Audi, Filia, & vide. Ps. 44.* Audi, & vide: quod perinde erat ac dicere: submitte prius aures ad audendum eum, qui te docet, & subinde etiam oculos aperies ad videndum, quod antè latebat. Quare si ex me quæritis, quæ causa sit tam miserè laborantis inter Christianos Morum honestatis, mox sine hæsitatione pronuntio; causam esse ignorantiam: *Ignorantia, Mater cunctorum vitiorum. Si ignor. 38. dist. c.* porro quæritis, quis fons sit tantæ vel inter Christi asseclas ignorantia, qui tamen dicti sint filii lucis? *ut Filii lucis Eph. 5. 6. ambulate:* non minùs prompta est responsio: Nascitur hæc ex eo, quia vel non est, qui Dei verbo Christianos erudiat; vel quia non est, qui docentes sedulo audiat, Verbo: non vident, quia non audiunt: *Audi, Filia, & vide.*

X. Hinc apparet, quàm desipiant illi, qui cuperent Sacerdotem inter Sacrum peragendum nunquam verba ad populum facere; multo que magis cuperent, ne unquam eorum ad templa viri accederent apostolici, magna conrentione ad salutis æternæ curam torpentes excitaturi, præclara hac excusatione usi, sic non ad Christianos, quales ipsi sint, sed ad perfidos Turcas esse dicendum, O verè miseros! vel enim sic illi loquentur,

tur, naturali suâ intelligendi perspicacità confisi, quâ abunde cognituri sint, quid ad Animæ salutē consequendam necessarium sit; vel ita loquuntur, fidei suæ lumine nixi? Si illud, insani sunt, tantòque magis insani, quò sibi sapientiores videntur: neque enim solum naturæ lumen quoquo modo sufficit ad Animæ nostræ necessitates nobis manifestandas, aut modos suggerendos, quibus his medeamur. Ut cernamus, quæ propinqua sunt, simplici vitro satis juvari potest oculus: remotiora non nisi geminato nobis distinctè repræsentantur. Eadem est rerum noscendarum ratio. Ad res caducas, quæ circa nos sunt, pervidendas, Ratio naturalis sufficit: ad ea quæ æterna sunt, & tam procul à nostris sensibus remota, perspicienda, non sufficit. Imò, si de his homo sola Ratione adhibitâ disputare velit, & sibi, & aliis illas prorsus alias, quàm re ipsa sint, proponet: id quod tot Antiquis Philosphis accidit, qui solius naturalis luminis acie confisi, in scèdissimos errores prolapsi sunt; minúsque de DEO cognoverunt in tantilla illa summi veri scientia, quàm rudissimus quisque inter Christianos hodie de eo intelligat. Præter Rationem multo magis Fidei lumine opus est, ejus ope eò pertingere hodie vel puerulus potest, ut dicere eum veritate possit: *Sis-*

per senes intellexi.

XI. Si autem hi Institutionis alienæ contemptores Fide nituntur, quâ tanquam Christiani donati sunt,

In hoc quoque decipiuntur; *Declaratio Sæmonum tuorum illuminat*: ut Regius Psaltes loquitur. Id quod lumen nobis præbet ad agendum, non est Fides illa tantùm in Sacro Lavacro nobis infusa, sed magni hujus doni, & omnium eorum, quæ divina nobis lex præcipit, *Declaratio. Declaratio Sæmonum tuorum illuminat.* Non satis est, memoriâ tenere Symbolum Apostolicum, memoriâ tenere Decalogi præcepta: necesse est insuper horum explicationem audire; absque hoc perseverabitis in vestris tenebris, & ne passum quidem unum in salutis semita promovebitis; non cognoscetis Deum, nisi quantum sufficit ad eum offendendum: non scietis plus de Christo, quàm quod satis sit ad eum blasphemis irritandum: non plus de peccato, quàm quòd ad illud admittendum sit satis. De cetero hærebitis in vestra illa nocte tam in gravissimo salutis negotio, quàm in pernoscendis ejus consequendæ mediis; eritis in templis præ quovis Ethnico irreverentes; domi verò vestræ ipsi belluis intractabiliores.

XII. Alloquor hîc præcipuè illos Patres fomillas, qui uxores suas mittunt ad Sacrum, intra quod Sacerdos ad populum verba solet facere; ipsi verò illud audiunt, sub quod non est, qui verbum dicat. Alio omnia fieri convenit. Si cui ex familia DEI verbum audiendum est, audiendum est Capiti, in quo rerum divinarum inscientia plu-

plurimum damni affert, cum hæc non ipsi uni, sed toti familiæ noceat. Cometæ nunquam majora mala portendunt, quam cum medium cæli occupant. Tum enim omnem in partem malignos suos radios diffundunt, & pluribus simul populis ac regionibus funesti sunt. Non aliter eorum ignorantia, qui locum domi altiore obtinent, plus quam aliorum, affert detrimenti. Volo proinde, ut omnes ad audiendum DEI verbum convenient, sic, ut, si tantum mihi juris esset, facerem & ego, quod S. Cæsarius Arelatensium Præsul, qui cum inter sacrificandum pro conditione dicere volebat, templi januas ocludi iussit, nequis inde se subduceret. Saltem eorum nemo desideretur, qui præ ceteris sapit, seque ita sapere ostendat non se subducendo. Nemini satis sit, rudem duntaxat Mysteriorum Fidei nostræ habere notitiam, & modi quo Sacramenta suscipienda sunt: nemini, inquam, sit satis. Peristromata complicata oculos sui spectaculo non oblectant. Sic Sanctissimæ Religionis Mysteria, quæ Divinæ Sapientiæ admirabili ratione invenit, Divina verò Bonitas ac Potentia prodigiosissime perfecerrunt, quia à maxima Christianorum parte non nisi obiter & perquam confusè cognoscuntur, perinde ferè eos afficiunt, ac si penitus ignorarentur.

XIII. Neque tamen hæc sinit Concionum auditarum fructus: hæ enim non solum dispellunt offusas animo à peccato ignorantie tenebras, sed vo-

luntatis etiam malè affectæ perturbationem emendant: *Lex domini immaculata convertens animas.* Propè Nil cataractas feræ non morantur, absteritæ perpetuo aquarum ex alto cadentium fragore: Equidem si & vos festâ qualibet luce ad verbum divinum audiendum accesseritis, intelligitis ex me crebrò inculcari noxæ lethalis gravitatem, æternum pereundi pericula, Divinæ Justitiæ rigorem, & quæ sunt alla generis ejusdem, momenti sanè quàm gravis, de quibus agere institui: hoc autem si fiat, prodigio simillimum foret, si non terrentur pravæ propensiones vestræ, nec illo sinu migrarent, in quo ipsis porro quietis esse non liceret. Non sunt rara hæc Divini verbi auditi prodigia. Evolvite, si lubet, Sacras historias, & invenietis, sæpe DEUM verbi sui ab hominibus propositi medio usum ad mutandos hominum animos, mentesque; eosque ex bestiiis, quales fuerant, in Dei filios convertendos.

XIV. Scribit Theodoretus, Persas, antequam ad eos Evangelii fama perveniret, tam extra omnes honestatis & temperantiæ limitès fuisse evagaros, ut non sorores tantum, sed filias etiam, aut matres sibi conjugio copularent: tam insuper crudeles fuisse atque immanes, ut pro eo quòd terræ mandarent vitâ functorum cadavera, canibus illa devoranda objicerent, Eadem barbarie, qui ad Caspium mare incolebant, humanis cadaveribus canes suos pascebant: Scythæ verò eodem tumulo vivos mortuosque

tuosque condebant. Omnium immanissimi Massagetae non usu solum, sed lata lege, senes suos mactatos in lætis conventiculis devorabant. Omne tamen ista Nationes, & plures alia aut æquæ, aut etiam magis barbaræ, Apostolorum, aut eorum qui in Apostolico munere ipsis successerunt, prædicatione tam in alios homines mutati sunt, ut non tam homines, quam

Ps. 81. 6.

Dei filii dici mererentur. *Ego dixi, Dii estis, & filii excelsi omnes.* Vos igitur ipsi iudicate, quæ in vobis Divini verbi vis ac robur sit futurum, qui Dei beneficio procul à barbarie, ad omnem estis humanitatem exculsi.

XV. Videor mihi audire, quid tacite vobiscum contra hucusque dicta mussetis; nimirum, quæ enarrata sunt, prodigia tunc contigisse, cum vel Apostoli, vel eorum successores illustri sanctitate viri, de rebus divinis verba facerent: vos quoque nihil cupere vehementius, quam ejusmodi audire Conciones, si esset hæc ætate, qui tales haberet. Mõstratis enim verè, quàm rudes in hoc negotio sitis. Quod hominis animum in melius mutat, non externa hominis, sed interna Dei vox est. Lingua hominis altius non penetrat, quàm sono ad aures: Dei vox est illa, quæ profundius, & ad ipsum usque cor pervadit: *Dabit voci suæ vocem virtutis.* Mul-

Ps. 67.

34.

torum trita sermone res est, Malum Dæmonem aliquando energumeni ore de æternorum bonorum excellentia differendo cunctis audientibus lacrymas doloris vehementissimi elicuisse. Si vera narrantur, an vos affirmabitis hos ad meliora à malo genio fuisse per-

ductos? Nihil minùs. Deus, qui nequam illum spiritum ita loqui cogebat, subinde Gratia suæ auxiliis opportunè subministratis in audientium animos penetrabat: absque hoc enim & illius mali Dæmons, & cujusvis etiam alterius hominis vox plus virtutum se solâ non habuisset ad trahenda & permovenda hominum corda, quàm succinum frigidum habeat ad straminis culmos attrahendos. Quidquid caloris & virtutis ad trahendum habet concionantium vox, à Gratia divinæ auxiliis habet, quæ hominis verbis Deus adjungit, efficiendo ut non hominis, sed Dei verba evadant. *Nunquid non verba mea sunt quasi ignis dicit Dominus.* Audite eventum hoc in genere profusius singularem, & excitate animos vestros ad insignem fructum vel ex una sola concione fortuitò audita hauriendum.

Jerem. 23. 28.

XVI. Refert Heroldus in Promptuario, fuisse hominem, inter suos & opibus & magna autoritate pollentem, sed rectæ Liberos educationi parùm addictum. Tres numerabat; mares duos, fœminam unam; illorum natu minor ita denique deperdit, ut turpiter ipsam suam sororem deperiret; nec antè insidiari huic destitit, quàm & blanditiis, & donis exquignatam inflagritium impelleret. Advertit fratrem natu majorem & fumo & fœtore prodente, stygius ignis, qui miseros amantes depalcebat: nec tamen antè tam padendi eos damnare consortii ausus est, quàm suis met oculis, quod erat, denique usurparet; hinc ad utrumque, & fratrem præcipuè conversus, acerbè

acerbè in eum invecus est, proditorem appellando, cum minis, rei totius seriem Parenti enarrandi. Actus ea re in furias Juvenis, partim exprobrationis impatientiâ, & detecti sceleris pudore, partim malorum impendentium metu, pugionem, quo accinctus erat, arripuit, & fratre natu majore crudeliter interempto fugâ se subduxit. Parens re intellectâ serò advertit, quis tandè educationis nimium solutæ finis esset? & sive vindictæ cupiditate, sive pudore, sive studio, ne in tanto flagitio partem habuisse crederetur, Juvenem fratricidam planè penitusque exheredavit. At hic viperæ instar, pro plagæ modo veneni vim exerens tam desperata cepit consilia, ut noctu Parentem in lecto deprehensum, eodem pugione jam cognati sanguinis avido, tot vulneribus peteret, quot illi conficiendo fasis essent. Perpetrato patricidio tam de divina desperans miseratione, quàm humanæ Justitiæ promerita supplicia fugitans, mutato nomine, ignotas terras petiit, si eno omni vitiorum generi permissos; sic ut non Sacrorum modò Mysteriorum, Eucharistiæ ac Pœnitentiæ usu abstinere penitus, sed ne Sacrificanti quidem Sacerdoti unquam adesset, perinde ac si jam ne Animam quidem haberet. Cùm tam desperato loco hominis res essent, eò, ubi ipse morabatur, è sacra aliqua familia vir venit, qui per verni jejuniij dies ad concionem diceret; id quod is tam egregiè præstitit, ut nemo non, qui audierat, de eo & præclarè sentiret, & loqueretur, sic ut etiâ infelix iste, experturus an vera narrantur, statuerit semel dicentè audi-

R. P. Segneri *Christ. Instr.* Tom. I.

re, non nisi ad curiositatè pascendam. Venit igitur, & argumenti suavissimi dissertationem audivit, de longanimi Dei miseratione, quâ Peccatores expectet, & scelerum suorum pœnitundine ductos, amantissimè recipiat. Tela, non verba videri poterant, quæ prima audiit; adeò intima animi penetrarunt. Decrevit eo momento animam confessione expiare, idque re ipsa, quamprimum è sacro suggesto Pœco ille descendit, præstitit: & quia hic priusquam à noxis reum exolveret, aliquanto tempore coram cruci affixi Servatoris simulacro hominem detinuit, ut ad tot tantorumque scelerum veniam animo sincerissimo petendam induceret, tantis modico illo temporis intervallo incrementis dolor de admissis auctus est, ut in vestigio vivere desineret, magno suo bono: cùm enim die mox consequente sepulchro cadaver esset inferendum, instiit apud Auditores sacer Pœco, ut demortui Animam pteibus Deo cuncti comendarent; quod dum fit, in oculis omnium nivei coloris columbâ appareret, quæ post aliquos per templû giros, schedam rostro excidere ad pedes Religiosi illius viri passa, videri desit. Sustulit schedam Sacerdos, & cùm eam cunctis audientibus alta voce legisset, ex ea intellectum est; Animam illius Pœnitentis, doloris maximi vi expiatâ, lacrymis suis omnia, quantumvis atrocia & enormia delicta sic abolevisse, ut illo jam momento Cælum petierit, Deo clarè viso æternum fructura, & gratias in omne deinceps ævum pro salutis beneficio tam præter morem sibi collato actura.

B

XVII.

XVII. Selo, hac in historia nihil perinde vos admirari posse ac debere, quam sinceri ac perfecti doloris ac contritionis vim. Sed hic ipse dolor unde ortus est? nonne ex verbi divini virtute, quæ Divinæ Gratiae præsidii adjuva durissima etiam humanorum cordium saxa diffringit? *Vivus est sermo Dei & efficax*, ut Apostolus loquitur. Vivus est, quia semper potest ad agendum impellere. efficax verò, quia plerumque re ipsa impellit, & facit, ut fiat, ad quod impellit. Tam virtus autem ejus, quam efficacia illis ex præsidiiis provenit, quibus his in occasionibus magis, quam in illis aliis Deus nos instruit. Sunt, qui existiment, non alto, quam lucis adminiculo, cælum & astra beneficos suos influxus in hæc inferiora diffundere; sicut sola lux caelestium corporum cum sublunariis commercium stabiliat & continuet. Non affirmabo quidem, Deum non aliis, quam prædicationis, tanquam caelestis lucis mediis Gratiae suæ victoribus ac effectoribus dona in nos derivare; cum probè perspectum habeam, plurimis illum alijs instrumentis uti posse ad hæc in nos beneficia conferenda: *Alia enim multa similia præsto sunt ei*: illud tamen citra dubium pronuntiabo, Sacras Concioniones medium esse, ex ijs, quibus Deus & frequentius, & potentius ad pervincendos Peccatorum animos utatur. Atque idcirco, cum de Deo differenter aliquem auscultatis, cogitate duos esse Præcones, qui verba faciant, externum unum, cujus vox ad aures allabatur; internum alterum, qui loquatur ad cor. Si Deus ad cor non loqueretur, possent

quidem homines foris perfrapere, sed non ferire. Experientia docuit, non alias distinctius sonos percipi, quàm cum Zephyrus spirat, propterea quòd tum & aura, quam permeant, purior sit, & quòd placidus ille ventus æquabili motu per longius eos spatium deferat. O quam amabilis & salutaris Zephyrus est Divini Spiritus gratia! Illa concionantium verba ad animos nostros defert; illa ipsum etiam cor expurgando facit, ut sic ejusmodi verba admittantur sicut in se sunt, quin à pravis animi profectionibus immutentur. Hæc præter Deum, cordium nostrorum supremum Dominum, efficere potest nemo. Ipse in his scribere potest legem suam, sicut per unum suorum vatum pollicitus est, *Dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam illam.* Ipse, cum dura sunt, mollire illa potest, ut characteres scribentis recipiant, suavitati Gratiae suæ conjungendo vim & efficaciam tantam, ut nulla ipsam voluntatis obstinatæ pervicacia eludat. Adamantum durities rori eliquato inciditur: Malleo: um idibus invicti, quis credat? cedunt huic roris spiritui. Unde mirum videri debet nemini, si nonnunquam verbo uno expugnata est Peccatoris in sceleribus inveterati contumacia: verbum fuit Omnipotentis, quod roris instar *Quasi rors à Domino* tantò penetravit altius, quò magis tacitè se innuavit. Huic proinde adscribendæ sunt omnes istæ in melius mutationes, nec istæ tantùm, sed omnis omnino motio interna, quæ audientes inducat ad decernenda secum profutura ad salutem.

XVIII. Non tamen interim negaverim, quò quisque divini verbi Præco majori est virtute ac sanctimoniâ, hoc libentiùs DEUM illo ut instrumento uti, quàm alijs, qui tales esse non laborent. Non tamen Ipse huic se legi semper astringit; ne vulgò exstiment, in animorum conversionibus majorem partem humanæ industriæ deberi: vos quoque, cùm dicenti operam datis, par non est attendere quis sit homo, qui loquitur, sed quis Deus, qui per illum loquitur. An vos cùm pecuniam, cùm merces accipitis, scrupulosè examinatis, quis sit, qui dat; an verò satis vobis est. moneram, merces bonas esse? Idem vobis in re nostra faciendum. Si salutaris est doctrina, acceptate illam à quocunque prolaram, & non in docentis, sed in Christo Jesu spem reponite, qui Sanguinis sui pretio eam impetravit gratiam, ut nos etiam verbis nostris commendare vobis possimus. *Vobis donatum est pro Christo, ut in eum credatis: ut agebat Apostolus. Ut Conciones sacræ in vobis fructificent, donatum vobis est, non in Petri, non in Pauli, non Joannis, sed in Christi gratiam, pro Christo, atque idcirco in illo, qui idem omnibus est, fiduciam reponite.*

XIX. Apertissimum proinde est, quanta vobis incumbat necessitas audiendi verbi Dei, ut idoneos vos reddatis ad accipiendâ à Deo illa auxilia, quæ hoc medio sanctissima ejus Providentia largiri vobis destinavit potius quàm per alia quæcunque; reparando hac ratione in vobis tam in Intel-

lectu, quàm Voluntate, quidquid peccato erat labefactatum, *Misit verbum suum, & sanavit eos.* Ps. 106.
20.

XX. Ex his porro, quæ disputata sunt hætenus, liceat mihi velut aliud agendo colligere, quo modo cum fructu audiendæ sint Conciones; nam de hoc alio die consultò agendum est. Est autem hic modus; audire attentè, & reverenter. Attentione in primis opus est; quia, ut dicebamus, dum in Templo peroratur, duo sunt qui differunt, Sacerdos ex Altari, aut sacro suggesto, Deus de cælo. *Spiritus Domini locutus est per me.* Siquis jam vestrùm tam non auscultat attentè Sacerdotem differentè, ut etiam oculis quaquà versù vageatur; quin ut loqui & ipse velit, cùm audire tantùm oporteret; non existimet hic quidquam se emolumentum ex auditis Concionibus domù relaturum. Idque hac de causa, quia Deus non vult solus loqui sed ea tantùm affirmare & rata habere, quæ Minister ejus pronunciat, pro solenni illo suo more, quo exterioribus, ab Ecclesia adhiberi solitis medijs, jungit auxilia sua interna, eternis illis respondentia: unde qui hominem loquentem diligenter non audit, in animum non inducat, quòd Deum loquentem sit auditurus: atque ita hærebunt in suis miserijs, antiquis malis pessimum hoc prognosticū adjungendo, quod est: nolle audire salutaria suadentes: quod quidem Peccatoris jam Reprobi signum est, haud aliter, ac apud medentes funestus mortis prodromus est surditas, quæ morbo supervenit. *Qui illusor est, non audiet, cùm arguitur.* Prov. 23.
1.

XXI. Nec attentè tantùm, sed etiam reverenter Concionantes audiendi sunt agnoscendo & reverendo in Ministerio ipsum Deum, & Principis aut Judicis Authoritatem in voce Præconis. *Tantumquam Deo exhortante per nos.* Anno à Christo Servatore M.D. XCVI. cùm Sinatum Imperator ad Japoniæ Regem literas misisset, hæ purpurâ involutæ sunt, & à Sinensibus tanto stipantium numero delatæ, à Japonibus verò eâ exceptæ pompâ, quâ Imperatorem ipsum iis in litteris adventantem excepissent. Si S. Augustinus res ita gestas narrari audiret, minùs ille in re nostra reverentiæ non admitteret; certè jam aliàs pronuntiavit, non minoris noxæ reum esse, qui negligenter Dei verbum audit, quàm qui Christi Corpus irreverenter humi abjici sinat. *Non minus reus erit, qui verbû Dei negligenter audierit, quàm ille, qui Corpus Christi in terram cadere negligentia sua permiserit.*

XXII. Si honor Dei verbo debitus, hoc ipso, quòd Dei verbum sit, hanc à nobis reverentiam non obtineret, eam saltem à nobis impetret conjunctum honori tot titulis debito nostrummet commodum. Quid emolumentum ex illis Concionibus referre cogitatis, quas auditis somniculosi, pertæsi, animo vagi, aut in negotia domestica intenti? *Probl. I. I. n. 44.* Oricitanres malè audiunt, si Philosopho credimus. Quid volumus? Non desunt è vestro numero, qui, quæ vel ex altiore loco, vel ex Altari dicuntur, sic audiant, ut in fine rogati, quâ de materia Sacerdos egerit, respondere quærenti non possent. Magno idcirco prodiglo res non careret, si ea ratione ad melio-

ra se converterent. Nunc quidem miseri non agnoscunt damna, quæ animæ infert negligentia tam supina: cognoscunt tamè sub illam horam sub quam audient legi seriè causæ, cujus ipsi ignavâ illâ socordiâ authores fuère. Tunc discunt, quantum lucis Deus paratus fuisset communicare ad pellendas ignorantia: quâ laborant, tenebras: quo cælesti rore duritiem cordis eorum emolliisset, si auscultare voluissent hortationem illam. quam non Sacerdos, sed Deus, ut dicebâ, Sacerdote ut instrumento usus, ad eos habebat. Agnoscunt bona, quæ fuissent facturi: dolorem serium, quo se de admissis accusâssent; pia animi sensa, quibus inter Sacra Mysteria usurpanda abundâssent; reverentiam, quâ rei divinæ in Templis interfuissent; sed utilitatem in educandis liberis, quam adhibuissent; verbo, vitam homine Christiano dignam, quam duxissent: omnes enim fructus isti modico illo semine divini verbi, ab ijs putidè neglecti, continebantur. Non ita sit, AA. Dilectissimi; nimis quàm manifestum nunc hominis Repti argumentum, olim autem desperati fororis causa futura esset hæc, quam detestor, negligentia. En igitur quem deceat esse primum primæ hujus meæ Dissertationis fructum, ut frequens deinceps mihi dicenti adsitis, cum attentione & reverentia, tanquã filij. *Venite filij, audite me.* Non curiosa, sed *Timorem Domini* docebo vos. Hunc si didiceritis, erit, cùm agnoveritis quàm rectè à vobis traductæ in Templis sint horæ, quas interrim alij aut lucrâ inutibus, aut ludis ineptis impendunt. Animarum bono

temporis momenta omnia concessa sunt : & tamen negotijs omnibus gerendis tempus suppetet illi, quod præ ceteris agendum est, nullum supererit.

DISCURSUS II.

De Causis modici è Sacris Concionibus auditis profectus.

I. **M**axima laus, quæ Dei verbo tribui potest, ea est, quod ipsum Deum laudatorem habuerit. *Fecisti omnia in verbo tuo*: sic divina Sapientia loquitur. Indicat autem his verbis, quod, sicut Verbum Dei increatum princeps est causa rerum omnium factarum: *omnia per ipsa facta sunt*: ita Dei verbum prædicatum causa sit instrumentalis nostræ reparationis, seu refectionis: *Fecisti omnia in verbo tuo*. Hoc si in peccatores incidat, non solum mortuos morte culpæ, sed qui in veteratis sceleribus effecti sunt compages quædam ossæ, eâ vi pollet, ut ossa hæc arida veste iterum possit veste carnea, & novam iis vitam ac spiritum inspirare: *Ossa arida audite verbum Domini*: si autem in animas incidat, defectuum suorum morbis infirmas, & ægrè spiritum trahentes, mutare illas potest in filias Dei electas. *Illos dixit Deus, ad quos sermo Dei factus est*. Sic Christus Servator ipsemet affirmavit, ut, si S. Thomæ credimus in hæc verba commentanti, significaret, illos, qui prius, quàm Dei verbo audiendo operam darent, vix hominum numero censerì poterant, illo audiendo velut in Deos mutandos,

multâ videlicet divinæ per multiplicatam Gratiâ naturæ participatione. Hinc Dei vox comparatur calamo scribentis; *Lingua mea calamus scribæ*: nec enim vox est transiens, & mox deficiens, quæ quo momento nascitur, eodem occidit; sed est vox permanens ac stabilis, quæ animis, & cordibus impressa manet per omnes ætates, persuadendo cunctis Nationibus, quo vis tempore, omni loco, res tam sublimes ad credendum, tam arduas ad sperandum, tam factu difficiles, quales sunt re ipsa illæ, ad quas credendas Religio Christiana tantam humani generis partem induxit. Repetere visum est hoc loco ac tempore, quæ jam in prima Dissertatione vobis patefeci, ut viam mihi sternerem ad respondendum non levi argumento, quo jam tum in animis vestris assertionem meam impugnabatis: nimirum, non videre vos illa, quæ exaggerabam, Divini verbi prodigia. Tot passim sunt hujus verbi præcones, toties pro concione illi dicunt, ubi autem fructus? Si Eæ Conciones primis illis seculis magnes erant, qui etiam ferrea corda ad se raperet, necesse est dicere, Magnetem hunc suam hodie trahendi vim amisisse; cum illo jam nemo trahatur. Nimis quàm